

CREDIŢA GETO-DACILOR ÎN NEMURIRE

— ELEMENT DE CONTINUITATE

OVIDIU POPESCU

Cercetarea ştiinţifică a pus în evidenţă faptul că, în spaţiul carpato-danubiano-pontic, spre sfârşitul mileniului III î.e.n., pătrund în valuri populaţii nomade de păstori indo-europeni din zonele nord-pontice. Această pătrundere a condus la dezagregarea vieţii neolitice şi la indo-europenizarea populaţiilor autohtone¹, fără a elimina însă fondul cultural şi elementul etnic autohton existent aici de milenii.

Contactul culturilor neolitice de pe teritoriul patriei noastre cu elementele pătrunse dinspre răsărit, sud şi nord, se transformă treptat, şi în acelaşi ritm, în culturi noi, cu o foarte mare răspîndire, datorită mării mobilităţi a triburilor semisedentare de păstori şi agricultori. În Dobrogea, prin contactul dintre gumelniţeni şi triburile de păstori din stepele nord-pontice s-a constituit în eneolitic şi apoi în perioada de tranziţie către epoca bronzului complexul Cernavodă. Această cultură cuprinde cîmpia Dunării pînă în sudul Olteniei, spre nord, pînă în regiunea subcarpatică a Munteniei şi eventual sudul Moldovei². La mijlocul mileniului III î.e.n. se deschide o îndelungată şi frămîntată perioadă de tranziţie de la neolitic la epoca bronzului, durînd pînă la circa 2 000 î.e.n. „Această perioadă este marcată de repetate pătrunderi de grupuri indo-europene mai masive sau mai restrînse atît dinspre est, cit şi dinspre vest, în etape succesive şi determinînd noi sinteze culturale locale — Cernavodă II, Horodiştea — Folteşti, Cernavodă III, Coţofeni, Baden-Pecel, etc. Aceste sinteze culturale definesc procesul de indoeuropenizare a populaţiei neolitice locale, precum şi începutul etnogenezei tracilor care poate fi fixat în jurul anilor 2000 î.e.n., cînd şi formatul general al culturii perioadei de tranziţie se schimbă în mod esenţial căpătînd aspecte specifice epocii de bronz”³. Indo-europenii pornind din arealul lor cuprins în spaţiul dinspre Marea Caspică, Marea Neagră şi Marea Baltică, în deplasări succesive în toate direcţiile, pătrund „treptat în Eu-

1. Andrei Oţetea şi colaboratorii, *Istoria lumii în date*, Bucureşti, 1969, p. 7.

2. Mircea Petrescu-Dimboviţa, *Scurtă istorie a Daciei preromane*, Iaşi, 1978, p. 71 şi următoarele.

3. Radu Florescu, *Note şi comentarii*, în *Getica — o protoistorie a Daciei* — de Vasile Pirvan, 1982, p. 506. Referindu-se la aria de formare a grupurilor de popoare indo-europene se arată că : Descoperirile mai noi au îngăduit o serie de precizări şi detalieri. Ştim astfel că grupul de populaţii — în general postrurale şi puţin stabile — vorbind limbaje flexionate din care ulterior s-au format limbile indo-europene s-a constituit încă din neolitic mil. IV î.e.n. în spaţiul cuprins între Marea Caspică, Marea Neagră şi Marea Baltică.

ropa și Asia, un popas și o răscruce importantă fiind constituită tocmai în Iran”⁴.

În această perioadă istorică se produce tracizarea comunității gentile, adică indoeuropenizarea autohtonilor⁵. Acest fenomen, al indoeuropenizării comunităților gentile, se produce în toate direcțiile de mișcare, de deplasare a triburilor de păstori din ținutul stepelor rusești dar la intervale de timp diferite. Fenomenul de indoeuropenizare a comunităților umane din arealul care s-a constituit, va contribui la definirea unor trăsături ale vieții materiale și spirituale. În acest sens în aria istorico-geografică a popoarelor indo-europene, vom întilni câteva elemente comune, care dau un caracter unitar unor componente ale culturii și civilizației descendenților triburilor indo-europene. Spre a ilustra vom aminti practicarea agriculturii, creșterea vitelor mari (au domesticit calul, care va juca un rol important și în viața spirituală), au dezvoltat o economie pastorală și au trecut la forme de organizare militară. De asemenea, pe plan etno-spiritual la procesul de închegare a popoarelor indoeuropene antice, graiul acestora se diferențiază în funcție de specificul spațiului istorico-geografic ocupat, de dezvoltarea social-economică a fiecăruia dintre ele. Aceasta este etapa generalizării unor credințe comune, a unor culte, care îmbogățite de fondul spiritual indigen se vor diferenția între ele păstrând comun geneza existența lor perenă în spațiul ocupat. Referindu-se la acest aspect Mircea Eliade arată că : indo-europenii elaborează o mitologie și o teologie specifică. Ei practicau sacrificii și cunoșteau valoarea magico-religioasă a cuvintului și a cîntecului. Ei posedau concepții și ritualuri care le permiteau să consacre spațiul și să „cosmizeze” teritoriile în care se instalau (acest scenariu mitico-spiritual este atestat în India antică, la Roma și în rîndul celților) și care le permiteau în plus, să reinnoiască periodic lumea „...Zei erau considerați ca fiind prezenți la festivități alături de oameni și ofrandele aduse lor erau arse. Indo-europenii nu ridicau sanctuare ; foarte probabil, cultul era celebrat într-o incintă consacrată sub cerul liber. O altă trăsătură caracteristică : transmisia orală a tradiției și în timpul întîlnirii cu civilizațiile din Orientul Apropiat, interzicerea de a folosi scrisul”⁶.

În lumea traco-geto-dacă sînt prezente astfel de credințe și culte așa cum sînt : cultul soarelui, al morților, al calului, credința în nemurire sau practicarea muzicii pentru a îmbuna pe dușmani.

Strabon în celebra sa Geografie scrie că : „Muzica întregă, privită atît ca melodie cît și ca ritm și cuprinzînd și instrumentele e socotită ca fiind de obîrșie tracă și asiatică”. De asemenea, același mare geograf al antichității arată că „...cei care s-au ocupat în vechime cu muzica — Orfeu, Musaios și Tamiris — sînt traci”⁷, iar... pentru a îmblînzi su-

4. Idem, p. 506.

5. Mircea Petrescu-Dimbovița, op. cit., p. 79.

6. M. Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase — de la epoca de piatră la misterele din Eleusis*, București, 1981, p. 197.

7. Strabo, *Geografia*, în *Izvoare privind istoria României*, vol. 1, București, 1964, p. 252.

fletească inamicilor... „Geții cîntă din cîtele pe care le aduc cu ei, cînd se găsesc într-o solie”⁸, confirmînd spusele lui Mircea Eliade.

În ceea ce privește credința în nemurire comună popoarelor indo-europene, dar diferențiată de la unul la altul, se dovedește la geto-daci foarte puternică. Ea a fost păstrată din tată în fiu și transmisă prin viu grai urmașilor, care au consolidat-o cu propriile-i creații artistice. „La așa numiții geți care se cred nemuritori, Zamolxis susținea și el că a intrat în legătură cu zeița Hestia, iar — la iudei Moise, cu divinitatea căreia, i se spune Iahve”⁹. După cum se vede din textul de mai sus, scriitorii antici au constatat asemănări între credința și nemurirea la geto-daci și iudei, mai puțin însă deosebirile.

Pentru a înțelege mai bine acest lucru considerăm necesar a prezenta în cele ce urmează concepția în nemurire la diferite popoare indo-europene antice.

Analizînd epopeea lui Ghilgameș vom constata că regele legendar al Urukului este fiul Zeiței Ninsun — preteasă a Zeului soare Samoș și al unui spirituș (asemeni semizeilor, textul precizînd că „Două treimi din el sînt divine și o treime omenească. Forma trupului îi dezvăluiesc firea: mama sa Ninsun l-a înzestrat cu o îndoită parte divină)¹⁰ spre deosebire de prietenul său legendar, Enkidu ce a fost zămislit de zeița Aruru care „...își spală mîinile, frămîntă lutul, scuipe peste el; și așa îl făuri în pustiu, pe Enkidu, războinicul”¹¹. Cei doi eroi vor săvîrși împreună fapte mari, dar în final Enkidu, care nu are nimic divin va muri, provocînd o mare durere lui Ghilgameș. Acesta va pleca să găsească nemurirea ca să-l readucă la viață pe prietenul său. După ce va fi supus la numeroase încercări, Ghilgameș ajunge la Uta-napiștim căutînd nemurirea. Acesta îi spune : „Ghilgameș ai venit pînă aici : ai îndurat multe, ai suferit/Ce să-ți dăruiesc ca să te întorci în țara ta ?/Privește această buruiană, asemănătoare luciului spinos/dar dacă vei apuca această buruiană, vei dobîndi nemurirea”¹². Eroul se scufundă în apă și smulge buruiana care dă tinerețe veșnică, dar ce folos, șarpele, simbolul perfidiei, îi fură această buruiană și pierde definitiv posibilitatea nemuririi.

Credința în nemurire o găsim prezentă și la iudei, concretizată în textele din Vechiul testament în capitolele „Facerea”. Aici se arată că Dumnezeu a sădit o grădină în Eden și a pus acolo pe om, iar în mijlocul grădinii era pomul vieții și pomul înțelepciunii. Dumnezeu le interzice oamenilor să mănînce din „...rodul celui din mijlocul grădinii” că vor muri. Șarpele îi va înșela pe Adam și Eva îndemnîndu-i să mănînce din „pomul oprit” (al înțelepciunii), fapt care îl va determina pe Dumnezeu să-i alunge din grădina Edenului ca nu cumva să-și întindă mîna și „...să ia roade din pomul vieții, să mănînce și să trăiască în veci”. După cum

8. Athenaios, **Banchetul înțelepților**, în **Izvoare privind istoria României**, vol. 1, București, 1964, p. 723.

9. Diodor din Sicilia, **Biblioteca istorică**, în **Izvoare privind istoria României**, vol. I, București, 1964, p. 189.

10. Epopeea lui Ghilgameș, București, 1966, p. 33.

11. **Idem**, p. 34.

12. **Idem**, p. 156—157.

vedem, omul nu dobîndește nemurirea, aceasta rămîne apanajul divinităților.

Analizînd Mahābhārata, cel mai vechi și impunător monument al literaturii hinduse vom constata că ideea nemuririi este prezentă și la indienii antici. Nemurirea la ei se obține prin intermediul unui aliment denumit „AMRITA” și „iarba sfîntă”. Zeii „...doreau să capete amrita, licoarea nemuririi”¹³. Această licoare doreau s-o obțină schimbînd în smîntînă întregul ocean. „Așa vom dobîndi noi licoarea nemuririi, și iarba fermecată ce vindecă de boli”¹⁴. Uttanca, ucenicul lui Veda reușește să-i învingă pe zmei, deoarece spune Veda : „De la amrita sfîntă ai căpătat puterea/ Și zmeii plini de ură nu te-au putut învinge”¹⁵.

În lumea greco-romană credința în nemurire se face prezentă prin elementele ei definitorii. Ea aparține doar zeilor, pămîntenii nu au parte de acest privilegiu. Zeii își păstrează nemurirea și se deosebesc de muritori prin hrana lor, de care numai ei au parte : nectarul (băutura) și ambrozia (mîncarea).

Sintetizînd cele de mai sus privind credința în nemurire se constată următoarele :

a) Nemurirea este panaajul divinității ; sînt unele excepții de la această regulă, ca Uta-napiștim — „singurul om” ce a dobîndit nemurirea¹⁶ ;

b) Divinitățile își au un loc al lor anume, unde muritorii nu au acces, Meru la indienii, Olimp la grecii, Sumeru la uralo-altaici, Eburul la iranieni, Golgota la evrei^{16a}.

c) Nemurirea este dată prin intermediul unui aliment în care de cele mai multe ori apa joacă un rol important, fiind elementul primordial care ascunde (păstrează) planta sau alimentul (amerita și ambrozia, buruiana asemănătoare lyciului spinos)¹⁷ ;

d) Apa este considerată sfîntă și tîmăduitoare sau regeneratoare. Sînt riuri considerate sfinte, ca : Gangele și Eufratul, Iordanul, Dunărea ș.a. ;

e) Prezența șarpelui este consemnată ca simbol al înșelăciunii și al răului¹⁸ care îi lipsește pe muritori de posibilitatea de a dobîndi nemurirea.

Analizînd credința în nemurire la geto-daci prin prisma textelor istoricilor antici, a relicvelor conservate de creațiile folclorice românești, comparativ cu ceea ce există la popoarele indo-europene, rezultă următoarele :

1. Geto-dacii se cred nemuritori, iar această credință au învățat-o de la Zamolxis : „...ei cred că nu mor și că cel care dispăre din lumea noastră se duce la zeul Zamolxis” care „...a clădit o casă pentru adunările bărbaților, în care îi primea și îi punea să benchetuiască pe frunțașii

13. *Mahābhārata*, București, 1964, p. 35.

14. *Idem*, p. 36.

15. *Idem*, p. 124.

16. *Idem*, p. 127.

16a. Mircea Constantinescu, *Triumful lui Făt-Frumos*, București, 1979, p. 156.

17. Arbust spinos cu flori vineții, trandafirii, galbene sau albe.

18. Herodot, *Istoriile*, în *Izvoare privind istoria României*, vol. I, București, 1964, p. 49.

tării, învățându-i că nici el, nici oaspeții săi și nici unul din urmașii acestora nu vor muri" ¹⁹. Din aceste texte rezultă că spre deosebire de popoarele studiate, la geto-daci se poate obține nemurirea, urmează să fie precizată doar condiția sau condițiile în care se realizează ea. Din același text a lui Herodot rezultă că nobilii pot dobândi nemurirea, numai pe ei i-a chemat Zamolxis la ospăț. De asemenea, ospățul constituie mijlocul de trecere spre nemurire, la care se adaugă și alte elemente, dar pe care textul din păcate nu le păstrează. Analizând însă cu atenție acest text constatăm că în vremea lui Herodot credința geto-dacilor în nemurire are un caracter material, a unei călătorii dintr-o lume în alta. Herodot precizează că: „...Vor merge într-un anume loc unde vor trăi pururi și vor avea parte de toate bunătățile" ¹⁹. Reținem din acest fragment următoarele :

a) călătoria; b) ținta călătoriei (fiind un loc unde vor trăi „...de-a pururi”) c) în acest anume loc „...vor avea parte de toate bunurile”. După cum vedem, textul este destul de laconic și nu ne arată prea multe dar în credințele și creațiile populare românești (ele se păstrează pînă azi) se găsesc încă multe detalii care pot completa tabloul acestei credințe. Bunăoară, în ritualul funebru se păstrează elemente interesante care se referă la „călătoria”, respectiv la pregătirea acesteia așa cum apare în „Zorile”. „Zorilor, surorilor,/Nu pricipirăți cu Zoritu,/Nu pricipirăți cu zoritu,/Pînă (Ion) s-o gătitu,/Să dea carti,/În toate părți,/Și răvașe,/N toate orașe,/Neamurile să se adune,/De merinde să-i gătească,/Nouă cupatoare de piine,/Și iar nouă de mălaie,/Și iară c-o vacă grasă,/Și iar c-o bute de vin,/Că eu plec și nu mai vin,/” ²⁰. Pregătirii, îi urmează luarea „rămasului bun” foarte frumos ilustrată în următorul fragment dintr-o altă variantă a Zorilor „/Sănătate bună-ș lua,/Dă la cîmpul cel cu humă,/Dă la jăluita mumă,/Dă la cîmpul cel cu piatră./Dă la jăluitul tată,/Dă la cîmpul cel cu vii,/Dă la iubiții copii,/Dă la cîmpul cel cu flori,/Dă la frați, dă la surori,/Dă la cîmpul cel cu spini,/Dă la dragii ei vecini,/Și-și lua drumul și pleca/” ²¹.

Luarea de rămas bun se face de la o lume pe care o părăsește, pornind la drum spre altă lume. Această călătorie o face mortul și nu sufletul, în conștiința românului exprimată prin această creație nu apare lumea transcendențială, se păstrează aceea concepție veche, din vreme lui Herodot.

În alte cîntece de ritual funebru apar prezente sfaturile pe care le dau vecinii, mortului pentru marea călătorie, mesaje pe care să le ducă de la neamurile din lumea aceasta, celor din lumea cealaltă care se află undeva departe de tot, unde cel mort este condus de animale prietene/Și-ți va mai ieși/Vidra înainte/Ca să te înspăimînte/Să nu te spăimîni/De sara s-o prinzi/Că vidra mai știe/Sama apelor/Și a vadurilor/Și ea mi te-a trece/Ca să nu tenece/Și mi te-a purta/La izvoare reci/Să te răcorești/... Și-ți va ieși/Lupu înainte/Ca să te-nspăimînte/Să nu te-n

19. *Idem*, p. 49.

20. *Cîntece de pe Tismana*, culegere de Ion Macioi, vol. IV, Tirgu Jiu, 1978, p. 273.

21. *Ce-am în inimă și-n gînd*, folclor din Banat, volum îngrijit de Ion Iliescu și Ilie Birău, Timișoara, 1968, p. 385-386.

spăimînți/Frate bun să-l prinzi/Că lupu mai știe/Sama codrilor/Și a
potecilor/Și el te va scoate/La drumul de plai/La fecior de crai/Să te
ducă-n rai/Că acolo-i de trai/ În dealu cu jocu/Că acolo ți-e locul,/In
cîmp cu bujoru,/Că acolo ți-e doru/“ 22.

Lumea cealaltă este văzută asemeni celei pe care o părăsește mortul,
doar că dincolo este numai fericire și se trăiește bine. Toate acestea
nu sînt altceva decît ecouri îndepărtate ale aceluși „...loc anume unde vor
trăi pururi și vor avea parte de toate bunătățile”.

Această imagine a unei lumi fără necazuri, fără lipsuri este repre-
zentată și de Herodot care spune că tracii : „...cînd moarte cineva... îl
îngroapă glumind și bucurîndu-se. Cu acest prilej ei amintesc nenoroci-
rile de care scapă omul și arată cît este de fericit în toate privințele” 22.

Ideea nemuririi și a existenței unei alte lumi o găsim prezentă și în
basml românesc, rămas celebru prin strălucirea pe care i-a dat-o Petre
Ispirescu, îndeosebi celui care poartă titlul atît de semnificativ „Ti-
nerete fără bătrînețe și viață fără moarte”. De asemenea această credință
în nemurire o găsim și în celebra *Miorița mai* ales în versurile : Tu,
mioara mea,/Să te-n duri de ea /Și-i spune curat/Că m-am însurat/Cu
o fată de crai/Pe-o gură de rai 24.

Prezența plaiului de bocet ca și în Zorile sau Miorița, permit direc-
ționarea locului unde se duc cei care pleacă din această lume. Acest loc
este înălțimea „Kogaionul”.

Persistența acestei credințe în nemurire, a plecării într-o călătorie
lungă este dată și de obiceiurile practicate la înmormîntare pînă în zi-
lele noastre. „Menționăm, în primul rînd, persistența ritului depunerii
alături de mort în sicriu, a unor obiecte necesare într-o viață viitoare,
concepută în termeni foarte asemănători celei de aici” 25.

Apa, element primordial, constituie în concepția despre nemurire o
prezență permanentă. Apa, dintre toate, pare să aibă ca vechime și răs-
pîndire în reprezentările cosmogenice demnitatea supremă. Nu este ex-
clus ca acest privilegiu să-i fi fost dat de locul și rolul ei în viață uni-
versului, care celor vechi le păreau superioare importanței rostului al-
tora 26.

Cele mai multe cosmogonii socotesc apa drept prim element, crono-
logic, dar și calitativ. Dominantă devine ideea apei primordiale ca materie
cosmogonică și substanță de întreținere a universului creat. Apele primor-
diale personificate în Egipt de Zeul Hun sau în India de zeul Varuva sînt
ape binefăcătoare, ale fertilității. Găsim prezent însă și mitul apei vii,
care provine din observația că, apa obișnuită are funcția de perpetuă
regenerare și întreținere. De asemenea, întîlnim și *apa moartă*, opusă
celei vii, care poate deveni în credințele populare element salvator, fol-
osit ca liant în suturarea magică a oaselor, a unor părți din corp 27.

22. Mihai Pop, *Obiceiuri tradiționale românești*, București, 1976, p. 169.

23. Herodot, *Istoria*, în op. cit., vol. I, p. 65.

24. *Miorița*, în *Antologia poeziei românești*, București, 1957, p. 13.

25. Alexandru Popescu, *Cultura geto-dacă*, București, 1982, p. 44.

26. Gh. Vlăduțescu, *Filozofia legendelor cosmogenice românești*, București, 1982, p. 66.

27. Victor Kernbach, *Miturile esențiale*, București, 1978, p. 129.

Apa poate fi întilnită și în ipostaza de : apă sfântă, apă sacră și apă rituală. Apa sacrală o întilnim în antichitate în prezența unor fluvii ca : Nilul, Gangele, Iordanul și altele.

La geto-daci apa primordială este întilnită în primul rînd sub forma ei sacră „...lîngă Rin izvorăște Istrul cel sacru care se întreaptă spre răsărit pînă la Pontul Euxin, unde își varsă cu zgomot toată spuma apelor sale prin cinci guri”²⁸.

Faptul că cei vechi acordau apei puteri regeneratoare și de întreținere a vieții, i-a determinat probabil și pe strămoșii noștrii geto-daci s-o aibe la mare cinste : „...dacii au obiceiul ca, atunci cînd pornesc la război să nu se apuce de treabă înainte de a bea cu gura din Istru o anumită cantitate de apă ca pe un vin sacru, și înainte de a jura că nu se vor întoarce la locașurile pămîntești decît după ce vor ucide pe dușmani”²⁹.

Faptul că religia a jucat un rol important în viața geto-dacilor în organizarea statului, în decantarea morală, în mobilizarea luptătorilor pentru a învinge pe dușmani nu mai constituie azi o necunoscută. În acest sens textul citat este elocvent. Jurămîntul luptătorilor de a nu se întoarce acasă fără victorie dovedește credința nețărmurită pe care o aveau geto-dacii în puterea binefăcătoare, regeneratoare a apei sacre. Acest lucru ni-l ilustrează cu multă convingere și COLUMNA LUI TRAIAN (metopa CXX—CXXI) pe care apare ilustrată această credință în nemurire, esență a religiei geto-dacilor.

În încordarea supremă de a apăra capitala, preoții geto-daci servesc dintr-un vas de cult, susținut de un sacerdot deasupra unui templu apă sacră, pe care luptătorii o beau, convinși fiind că vor birui pe dușman, dobîndind nemurirea.

De fapt apa cu puteri miraculoase tămăduitoare, regeneratoare și care învie, o vom găsi prezentă foarte frecvent în basmele noastre, în unele credințe populare. De exemplu, în Banat există credința că toți oamenii bolnavi de afecțiuni ale ochilor, mîinilor sau picioarelor se vor putea vindeca dacă vor reuși să se scalde primii în Baia Vulturilor de pe Semenice, în dimineața zilei de sf. Ilie odată cu răsăritul soarelui. Dacă analizăm atributele sf. Ilie vom constata că ele aparțin de fapt divinității geto-dacilor Gebeleizis, credință păstrată pînă în zilele noastre și care întărește afirmațiile de mai sus.

De asemenea, în basme, puterea miraculoasă a apei este foarte prezentă. De exemplu, Ioan Pop Reteganul, în basmul cules de el „Corineu vînătorul codrului”, ilustrează acest lucru : „Dumnezeu știe cîtă vreme o fi stat el mort. Destul că odată nimerește pe acolo cumnatul său Hărăul și-l cunoaște ; și dacă-l cunoaște se pleacă la el cu apă vie și cu apă tare. Din apa cea vie toarnă cîteva picuri și-l învie, iar cu apa cea tare-l întărește, îi dă putere cîtă au șase bivoli, apoi zboară de acolo”³⁰. În credințele populare românești apa vie și apa moartă au darul să adune carnea, oasele rupte și să-l învie pe cel mort. Ele se găsesc acolo unde se

28. Dionisiu (Periegetul), în *Izvoare privind istoria României*, București, 1964, vol. I, p. 529.

29. Vergiliu, *Comentariile gramaticului Servius*, în *Izvoare privind istoria României*, București, 1964, vol. I, p. 207.

30. I. Pop Reteganul, *Corineu, vînătorul condruului*, în *Basme populare românești*, 1977, p. 108.

bat munții în capete și nu se poate lua din izvor decît atunci cînd se odihnesc munții.

Toate aceste exemple considerăm că sînt edificatoare pentru a concluziona prin afirmarea convingerii ferme că această credință în nemurire a geto-dacilor, prezentă și azi în credințele folclorului românesc rămîne o dovadă a permanenței noastre pe plaiurile românești, un argument puternic al nemuririi românilor în spațiul istorico-geografic milenar.

LA CROYANCE DES GÊTO-DACES DANS L'IMMORTALITÉ — L'ÉLÉMENT DE LA CONTINUITÉ

R é s u m é

L'auteur analyse la croyance dans l'immortalité des Gètes-Daces en se fondant sur les textes antiques, cette croyance en étant présente aussi dans les créations folcloriques roumaines. Cette durée de la croyance dans l'immortalité, par les siècles, constitue un argument de la permanence et de la continuité du peuple roumain dans l'espace carpatodanubiano-ponthique.